

MƏSƏLƏ HƏLLİNİN ƏHƏMİYYƏTİ VƏ ONUN TƏDRİS PROSESİNDƏ YERİ

M.S.Cəfərova, S.C.Məmmədov

Sumqayıt Dövlət Universiteti

Fizika və elektroenergetika fakültəsi, II kurs (magistr)

Məktəblərimizdə məsələ həlli pedaqoji ensiklopediyada qeyd edildiyi kimi “bu və ya digər fənnə aid elmi biliklər sistemi” əldə etməyə xidmət edir. Fizikadan məsələ həlli bir metod kimi böyük imkanlara malikdir, o, fizikadan sisteməlik və möhkəm bilik əldə etmək üçün aşağıdakı funksiyaları icra edir:

1. anlayışlar sisteminin formalaşmasına güclü təsir göstərir, xüsusilə bu anlayışlar toplusundan fiziki qanunlarına daxil olan kəmiyyətlər arasında funksional əlaqələrin öyrənilməsinə şərait yaradır;

2. şagirdlər fiziki hadisələrin mahiyyəti və onların tədqiqi metodları ilə tanış olur; öyrənilən qanunauyğunluq konkretləşməsi və dəqiqləşməsi üçün tətbiq edilir;

3. şagirdlərə əldə etdikləri bilikləri praktikaya tətbiq etməyə imkan verir, bununla da onların idrakı və praktik fəaliyyətinin üzvü əlaqəsini yaradır, tədris materialının dərinədən öyrənilməsini və möhkəmləndirilməsini təşkil edir;

4. şagirdlərdə məntiqi fikir, müstəqil yaradıcı fəaliyyət, axtarıcılıq problemi həll etmək kimi mühüm keyfiyyətləri inkişaf etdirir;

5. şagirdlərdə qabaqcadan duyma, diaqnostika, ümumi əqli inkişaf, xüsusi qabiliyyətin əmələ gəlməsi, özünü tərbiyə, çətinliyə dözmə və onu dəf etmə və s. kimi keyfiyyətləri tərbiyə edir;

6. şagirdlərin müstəqil işini təşkil edir, onlarda müstəqillik kimi keyfiyyətləri aşılayır;

7. şagirdlərin məntiqi təfəkkürünün inkişafına güclü təsir göstərir. Məlum olduğu kimi məsələ həlli həmişə fikri axtarış tələb edir, bu fikri axtarışla şagirdlər verilənlərə axtarılanlar arasında kəmiyyət və keyfiyyət əlaqələrini müəyyənləşdirir, bu isə öz növbəsində analitik və sintetik yolla inkişaf edir;

8. şagirdlərdə yeni progressiv ideyaların və görüşlərin yaranmasına kömək edir, onları vətən alimlərinin kəşfləri və ixtiraları ilə tanış edir, onların diqqətini elm və texnikanın inkişafına yönəldir;

9. məsələlər küllü miqdar informasiya daşdığından şagirdlərin fizikadan aldıkları biliklər dərinləşir və genişlənilir;

10. şagirdlərin fizika fənninə marağını artırır, onlardan problem situasiya yaradılmasında istifadə edilir;

11. məsələ həlli zamanı şagirdlər fizika qanunlarının işlədiyi istehsal sahələri, məişət və mədəniyyət məsələləri ilə tanış olurlar, peşə orientasiya məsələlərinə güclü təsir edir;

12. tədris materialının təkrarlanması və sistemləşməsi üçün effektiv vasitə hesab olunur, xüsusilə kombinə edilmiş məsələlərlə bir neçə bölmənin təkrarını təşkil etmək mümkün olur.

13. şagirdlərin tərbiyəsinə güclü təsir göstərir, onların dünyanı dərk etməsinə kömək edir; onlarda əməksevərlik, inadkarlıq, ümumiyyətlə şəxsiyyətin inkişafı üçün zəruri olan keyfiyyətləri tərbiyə edir;

14. məsələ həlli vasitəsi ilə şagirdlərin bilik, bacarıq və vərdislərinə nəzarət üçün əlverişli şərait yaranır, şagirdlərdə özünüoxlama kimi mühüm keyfiyyət tərbiyə olunur;

15. şagirdlərdə özlərinin məsələ qurmaq, problemi qoymaq və onların həlli üçün əlverişli yollar axtarmaq bacarığı yaranır;

16. məsələlər müxtəlif məzmun daşdığı üçün onlar şagirdləri klassik və müasir fizikanın metodları ilə tanış edir, nəzəriyyənin praktika ilə əlaqəsini yaradır, müxtəlif tip nəzəri hesablamalar və onların praktika ilə uzlaşması kimi mühüm məsələlər ilə şagirdlər tanış olur və nəticədə onların təfəkkür sisteminin inkişafına güclü təsir göstərir.

Məsələ həlli hər bir dərsin ayrılmaz hissəsidir: yeni dərsin izahı, möhkəmləndirilməsi, biliyin yoxlanması və s. tədris situasiyaları məsələ həlli ilə müşayiət olunur. Ev tapşırıqları demək olar ki, həmişə məsələ həlli ilə əlaqədardır. Fakültativ məşğələlərin, müsabiqələrin, olimpiadaların əsas özəyini məsələ həlli təşkil edir. Sınıfdənkənar məşğələlərdə, dərnek məşğələlərində, ekskursiyalarda məsələ həlli mühüm rol oynayır.

Ədəbiyyat

1. Bağırov M.Ə. Fizikadan məsələ həllinə metodik göstəriş. Bakı. Elm, 1989, 176 s.
2. Балаш В.А. Задачи по физике и методы их решение. М.: Просвещение, 1992, 216 с.